

Моніторинг індикаторів фактичного стану зі стратегічними орієнтирами дозволить об'єктивно визначати рівень та траєкторію рівня безпеки країни та, відповідно, ефективність політики керівництва. Запропонований підхід розроблення стратегічних сценаріїв сталого розвитку з позицій безпеки є універсальним та може бути застосований для окремих сфер національної безпеки будь-якої країни, економічного району, регіону, виду діяльності або підприємства при стратегічному плануванні на середньо- та довгострокову перспективу.

Список використаних джерел

1. Butlin J. (1987). Our common future. By World commission on environment and development. (London, Oxford University Press, pp.383 £5.95.). *Journal of International Development* (en) 1 (2). с. 284-287.
2. Мартюшева О.О. Проекти концепцій сталого розвитку України: можливість їх вдосконалення та застосування: аналітична записка НІСД, 2014. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1566/>.
3. Наукові основи національної стратегії сталого розвитку України; за наук. ред. М. А. Хвесика. ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України». Київ, 2013. 40 с.
4. Харазішвілі Ю.М. Системна безпека сталого розвитку: інструментарій оцінки, резерви та стратегічні сценарії реалізації.: монографія. НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2019. 304 с.
5. Ван Гиг Дж. Прикладная общая теория систем: в 2-х т. Т. 2. Москва: Мир, 1981. 730 с.
6. Паніотто В.І., Максименко В.С., Марченко Н.М. Статистичний аналіз соціологічних даних. Київ: ВД «КМ Академія», 2004. 269 с.

УДК 332.146:330.341

Тетяна Королюк*

СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ У ПІДВИЩЕННІ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Анотація. Обґрунтовано роль смарт-спеціалізації у підвищенні спроможності територіальних громад. Визначено основні принципи концепції смарт-спеціалізації та акцентовано увагу на

* Королюк Тетяна Олександрівна — кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри національної економіки та публічного управління ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», e-mail: Korolyuk.Tetyana@gmail.com

необхідності їхньої імплементації в систему стратегічного планування регіонального розвитку в Україні.

В умовах глобальних структурних трансформацій, загострення конкуренції, розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, появи нових викликів та загроз національній безпеці смарт-спеціалізація виступає одним із інструментів стимулювання інноваційного та соціально-економічного розвитку. Вона покликана сприяти подоланню, у першу чергу, регіональних диспропорцій та підвищенню рівня суспільного життя за рахунок визначення стратегічних пріоритетів, підтримки інноваційної та інвестиційної діяльності, розвитку освіти, науки та підприємництва, інтенсивного використання творчого та інноваційного потенціалу, що є складовими людського капіталу, комерціалізації наукових розробок, формування конкурентних переваг та підвищення конкурентоспроможності територіальної громади. В умовах бюджетних обмежень концепція смарт-спеціалізації сприяє більш раціональному перерозподілу державних коштів з урахуванням принципу адресності.

Імплементація в українське нормативне поле основних положень законодавства ЄС передбачає впровадження принципів смарт-спеціалізації в систему стратегічного планування регіонального розвитку. Смарт-спеціалізація — це аргументоване визначення суб'єктами регіонального розвитку стратегічних цілей та завдань щодо розвитку інноваційних видів економічної діяльності з урахуванням конкурентних переваг регіону, які сприяють підвищенню ефективності секторів економіки [1]. Основними принципами концепції смарт-спеціалізації виступають [2, с. 17-21]:

- підприємницьке відкриття (самовідкриття), тобто приватний сектор ініціює нові види діяльності, при цьому уряд створює умови для здійснення пошуку, розвитку та ефективного використання потенціалу зростання;
- державне інвестування безпосередньо у діяльність як таку, а не сектори;
- стратегічна та спеціалізована диверсифікація у розвитку інновацій;
- прозорість, оцінка та моніторинг, гнучкість прийняття управлінських рішень складають основу розробки та реалізації політики.

Зважаючи на неефективну структуру національної економіки, недосконалу державну інноваційну політику, концепція смарт-спеціалізації покликана розкрити інноваційний потенціал кожної

територіальної громади та визначити її специфічні конкурентні переваги, враховуючи унікальність соціально-економічних умов, сприяти розвитку наукового потенціалу, підтримці підприємницьких відкриттів, що визначає конкурентоспроможність в національному та міжнародному масштабах. Біотехнології, нанотехнології та інформаційно-комунікаційні технології виступають флагманами державного інвестування у розвинутих країнах. Розвиток інноваційного підприємництва створює додаткові робочі місця, виступає джерелом зростання доходів домогосподарств, наповнює державний і місцевий бюджети та сприяє сталому соціально-економічному зростанню.

Проведення наукових досліджень, пошук та впровадження інновацій, підприємницькі ініціативи вимагають належного фінансування. В ЄС в дослідну та інноваційну діяльність інвестують Європейський фонд регіонального розвитку, Фонд гуртування та Європейський соціальний фонд, критеріями отримання фінансування від яких виступає наявність стратегії смарт-спеціалізації. Використовуючи принципи даної концепції в стратегічному плануванні, розширюється доступ українських підприємств та організацій до фінансової підтримки ЄС. Українським законодавством передбачене обов'язкове визначення однієї чи більше стратегічних цілей на засадах смарт-спеціалізації при розробці регіональних програм розвитку.

Таким чином, сучасні глобалізаційні перетворення, виклики та загрози вимагають конструктивного діалогу влади, науки, бізнесу та громадськості щодо формування стратегічного бачення розвитку інноваційного потенціалу територіальних громад, удосконалення механізмів координації політики між регіонами та урядом задля подолання інформаційної асиметрії, зменшення рівня невизначеності та підвищення ефективності розподілу бюджетних ресурсів. Смарт-спеціалізація сприяє наближенню освіти до ринку праці, інтеграції в науко-дослідницький простір ЄС, зростанню практичної значимості наукових розробок, підвищенню інвестиційної та інноваційної спроможності територіальних громад взагалі. Визначення стратегічних пріоритетів розвитку повинне відбуватися «знизу-вверх», з урахуванням принципу інклюзивності та бачень громадськості. Державна фінансова підтримка повинна концентруватися на стимулюванні приватних інвестицій і розвитку інновацій, забезпеченні тісного зв'язку між наукою та приватним бізнесом, здійсненні моніторингу та оцінки впливу інноваційних процесів на розвиток територіальної громади.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Порядку розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених Стратегії і плану заходів: постанова КМУ № 931-2015-п від 17.11.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/931-2015-p/ed20181117_#n76 (дата звернення: 15.11.2019)

2. Innovation-driven Growth in Regions: The Role of Smart Specialisation. 2013. 202p., URL: <https://www.oecd.org/innovation/inno/smart-specialisation.pdf> (дата звернення: 15.11.2019)

УДК 336.1:352

*Тамара Куценко**

ОЦІНЮВАННЯ ПРОЗОРОСТІ БЮДЖЕТУВАННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ В УКРАЇНІ

Анотація. Запровадження сучасного інструментарію забезпечення прозорості бюджетування в Україні розпочато в результаті низки заходів в рамках реформи децентралізації управління. Вагомим внеском стала Методологія оцінки прозорості місцевих бюджетів, на основі якої з 2018 р. є можливість відстежувати Індекс прозорості місцевих бюджетів міст та об'єднаних територіальних громад.

Забезпечення прозорості діяльності органів місцевого самоврядування для України, зокрема у сфері їх фінансів, сьогодні є особливо актуальним, оскільки виступає одним із індикаторів ефективності реформи децентралізації державного управління. В рамках цієї реформи, що з 2014 р. відбувається в Україні, завдяки бюджетній децентралізації були закладені основи прозорості бюджетування та активного залучення громадськості до участі у місцевому бюджеті.

Реалізація принципів прозорості як на загальнодержавному, так і на місцевому рівні, що останнім часом здійснюється в Україні, базується на міжнародних стандартах та нормативних документах, основними з яких є Принципи високого рівня щодо фіс-

* Куценко Тамара Федорівна — кандидат економічних наук, доцент кафедри макроекономіки та державного управління, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», e-mail: tamaritsa@ukr.net